Programmadecreet 2027: akkoord, maar niet zonder voorbehoud

Nieuws maandag 16 november 2026

ACOD Onderwijs heeft een protocol van akkoord getekend bij het ontwerp van Programmadecreet 2027, zowel voor het hoger onderwijs als voor het niet-hoger onderwijs. Dat akkoord is echter niet zonder voorbehoud.

Onderwijs ontsnapt aan nieuwe besparingen, maar betaalt indirect mee. De minister van Onderwijs is erin geslaagd de onderwijsbegroting voor 2027 te vrijwaren van bijkomende rechtstreekse besparingen. In een tijd waarin de Vlaamse regering overal de broeksriem aanhaalt, is dat geen detail. Toch maakt ACOD Onderwijs zich geen illusies. Wie bespaart op welzijn, wonen of armoedebestrijding, bespaart onvermijdelijk ook onrechtstreeks op onderwijs. Kinderen uit gezinnen die onder hogere financiële druk staan, schulden opstapelen of facturen niet meer kunnen betalen, brengen die zorgen mee naar de klas. Het resultaat: het aantal onbetaalde schoolfacturen zal toenemen. Hiervoor zullen de scholen de werkingsmiddelen aanspreken, waardoor de leerkrachten nog meer in hun eigen portemonnee zullen moeten tasten voor didactisch lesmateriaal. Daarnaast verwachten we meer zorgnoden, meer ondersteuningstrajecten en een nog hogere werkdruk voor het personeel. ACOD Onderwijs eist dat de regering die gevolgen nauwgezet opvolgt en tijdig bijstuurt.

Indexering: koopkracht scholen onder druk

Het programmadecreet schrapt voor alle departementen de indexering van het deel van de werkingsmiddelen dat niet aan lonen gebonden is, dit voor de jaren 2026 tot en met 2029. Voor 2028 en 2029 was in het onderwijs nochtans nog een indexering van 50 procent beloofd voor het deel dat niet geïndexeerd wordt. Dat raakt hogescholen en universiteiten, maar evengoed het secundair onderwijs en het deeltijds kunstonderwijs. Het basisonderwijs blijft hier buiten schot. Scholen verliezen koopkracht, wat zal wegen op investeringen en op de betaalbaarheid van onderwijs. ACOD Onderwijs neemt akte van het engagement van de minister om dat verlies te compenseren binnen haar andere bevoegdheden, namelijk werk en justitie.

Besparen op onderzoek is besparen op onderwijs

Buiten het decreet om voert de Vlaamse regering een besparing van 35 miljoen euro door op fundamenteel onderzoek via het Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek Vlaanderen en de Bijzondere Onderzoeksfondsen. Academisch onderwijs steunt op academisch onderzoek. Wie op het ene bespaart, holt de kwaliteit van het andere uit. ACOD Onderwijs verwerpt deze maatregel en klaagt bovendien aan dat een ingreep met duidelijke gevolgen voor het personeel werd doorgevoerd zonder voorafgaand overleg met de vakbonden. Sociaal overleg is geen formaliteit achteraf.

Uitbesteden is geen oplossing

De centrale lerarentoetsen voor 2027-2028 en het bijbehorende IT-platform worden uitbesteed aan een externe organisatie. Onze ervaring met de centrale toetsen in de basiseducatie stemt weinig hoopvol: een

lange ontwikkeltijd, vragen van twijfelachtige kwaliteit en onvoldoende computermateriaal. Ook de decretale verankering van subsidiemogelijkheden voor onderwijs- en leerloopbaanbegeleiding en STEM-initiatieven opent vooral de deur naar subsidies voor externe spelers. Scholen en CLB's dragen nochtans de decretale opdrachten. Die middelen horen thuis in en bij onderwijs en zouden dus beter gebruikt worden om CLB's en scholen te versterken in hun decretale taken in plaats van privé-initiatieven te subsidiëren.

Lichtpunten maar geen structurele antwoorden

De graduaatsopleidingen krijgen extra middelen en een onderwijssokkel, een welkome erkenning voor het personeel dat de studentenaantallen fors zag stijgen. Dat personeel heeft die erkenning dubbel en dik verdiend. Ook de bijkomende middelen voor materiaal-intensieve studierichtingen zijn terecht, al moet blijken of ze volstaan tegen de stijgende kosten voor materiaal en energie. Wij vragen ook dat deze extra middelen zoveel mogelijk ingezet worden om de schoolfactuur van leerlingen in de arbeidsmarktgerichte opleidingen te verlagen. De middelen voor NT2 en de opvang van de asielinstroom blijven behouden, maar op een eerder verlaagd niveau. ACOD Onderwijs blijft pleiten voor een structurele verankering in de financiering van het volwassenenonderwijs en de basiseducatie.

ACOD Onderwijs blijft waakzaam. Structurele financiering, minder werkdruk, een aanpak van het lerarentekort en gelijke onderwijskansen voor elke leerling, cursist en student: daar zullen ook de volgende decreten aan worden afgetoetst.

nancy.libert@acod.be